Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

z 23. októbra 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica (EÚ) 2015/2302 – Balíky cestovných služieb a spojené cestovné služby – Poskytovanie balíka služieb – Nesúlad poskytnutých služieb so zmluvou – Článok 14 ods. 1 – Právo na primerané zníženie ceny – Článok 14 ods. 2 – Právo na primeranú náhradu škody – Článok 14 ods. 3 písm. b) – Okolnosti vylučujúce nárok cestujúceho na náhradu škody – Nesúlad poskytnutých služieb, ktorý možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a ktorý nebolo možné predvídať ani odvrátiť – Preukázanie pochybenia – Článok 4 – Úroveň harmonizácie – Úplná refundácia napriek čiastočnému poskytnutiu služieb – Článok 1 – Vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov – Článok 25 – Sankcie – Článok 3 bod 12 – Pojem ‚neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti‘ – Akt verejnej moci“

Vo veci C-469/24 [Tuleka] [i],

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Okresný súd Rešov, Poľsko) z 27. marca 2024 a doručený Súdnemu dvoru 3. júla 2024, ktorý súvisí s konaním:

B.F. (1),

B.F. (2)

proti

Z. sp. z o.o.,

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: sudca E. Regan, vykonávajúci funkciu predsedu desiatej komory, sudcovia D. Gratsias a B. Smulders (spravodajca),

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

* Jazyk konania: poľština.

[i] . Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a D. Lutostańska, splnomocnení zástupcovia,

– česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, S. Šindelková a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

– grécka vláda, v zastúpení: Z. Chatzipavlou a C. Kokkosi, splnomocnené zástupkyne,

– Európska komisia, v zastúpení: I. Rubene a A. Szmytkowska, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1, článku 3 bodu 12, článku 4 a článku 14 ods. 1 až 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (Ú. v. EÚ L 326, 2015, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi dvoma cestujúcimi, B.F. (1) a B.F. (2), a organizátorom cestovných služieb, spoločnosťou Z. sp. z. o.o., vo veci žiadosti o refundáciu a náhradu škody podanej týmito cestujúcimi v nadväznosti na balík cestovných služieb, ktorý sa neuskutočnil podľa dohody.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 3 a 31 smernice 2015/2302 uvádzajú:

„(3) V článku 169 ods. 1 a článku 169 ods. 2 písm. a) [ZFEÚ] sa stanovuje, že Únia má prispievať k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa prostredníctvom opatrení prijímaných podľa článku 114 ZFEÚ.

…

(31) Cestujúci by takisto mali mať možnosť ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka služieb za primeraný a odôvodnený stornovací poplatok, zohľadňujúci očakávané úspory nákladov a príjem z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Mali by mať tiež právo na ukončenie zmluvy o balíku cestovných služieb bez stornovacieho poplatku v prípade, ak poskytovanie balíka služieb výrazne ovplyvnia neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti. Tie môžu zahŕňať napríklad vojnu, iné vážne bezpečnostné problémy, akými sú terorizmus, významné riziká pre ľudské

zdravie, ako sú napríklad prepuknutie vážnej choroby v cestovnej destinácii, prírodné katastrofy, ako napríklad záplavy alebo zemetrasenia, alebo poveternostné podmienky, ktoré znemožňujú bezpečne cestovať do destinácie tak, ako bolo dohodnuté v zmluve o balíku cestovných služieb.“

4 Článok 1 tejto smernice, nazvaný „Predmet úpravy“, stanovuje:

„Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnutiu vysokej a čo najjednotnejšej úrovne ochrany spotrebiteľa aproximáciou určitých aspektov zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa zmlúv medzi cestujúcimi a obchodníkmi o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách.“

5 Článok 3 uvedenej smernice s názvom „Vymedzenie pojmov“ stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

…

12. ‚neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti‘ sú situácie, ktoré zmluvná strana, ktorá sa na takéto situácie odvoláva, nemôže ovplyvniť, a ktorých dôsledkom nemôže zabrániť, ani keby prijala všetky primerané opatrenia;

13. ‚nesúlad so zmluvou‘ je neposkytnutie alebo neprimerané poskytnutie cestovných služieb zahrnutých do balíka služieb;

…“

6 Článok 4 tej istej smernice, nazvaný „Úroveň harmonizácie“, uvádza:

„Pokiaľ sa v tejto smernici neustanovuje inak, členské štáty vo svojom vnútroštátnom práve neponechajú v platnosti ani nezavedú ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice, vrátane viac alebo menej prísnych ustanovení, ktorými by sa zabezpečila odlišná úroveň ochrany cestujúceho.“

7 Článok 13 smernice 2015/2302 s názvom „Zodpovednosť za poskytovanie balíka služieb“ stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby zodpovednosť za poskytnutie cestovných služieb uvedených v zmluve o balíku cestovných služieb niesol organizátor, a to bez ohľadu na to, či tieto služby poskytne on sám alebo iní poskytovatelia cestovných služieb.

Členské štáty môžu v rámci svojho vnútroštátneho práva ponechať v platnosti alebo zaviesť ustanovenia, podľa ktorých zodpovednosť za poskytnutie balíka služieb nesie aj predajca. V uvedenom prípade sa v ustanovenia článku 7 a kapitoly III, tejto kapitoly a kapitoly V, ktoré sa vzťahujú na organizátora, vzťahujú primerane aj na predajcu.

…

3. Ak niektorá z cestovných služieb nie je poskytnutá v súlade so zmluvou o balíku cestovných služieb, organizátor uskutoční nápravu nesúladu so zmluvou, pokiaľ to:

a) nie je nemožné, alebo

b) nepovedie k neprimeraným nákladom vzhľadom na rozsah nesúladu so zmluvou a hodnotu dotknutých cestovných služieb.

Ak organizátor v súlade s prvým pododsekom písmenom a) alebo písmenom b) tohto odseku neuskutoční nápravu nesúladu so zmluvou, uplatňuje sa článok 14.

…

5. Keď značnú časť cestovných služieb nemožno poskytnúť tak, ako bolo dohodnuté v zmluve o balíku cestovných služieb, organizátor bez dodatočných nákladov pre cestujúceho ponúkne vhodné náhradné riešenia rovnakej alebo vyššej kvality, než bola stanovená v zmluve, v záujme pokračovania poskytovania balíka služieb, a to aj v prípade, ak sa návrat cestujúceho na miesto odchodu nezabezpečí podľa dohody.

Ak navrhované náhradné riešenia vedú k zníženiu kvality balíka služieb v porovnaní s kvalitou, ktorá sa uvádza v zmluve o balíku cestovných služieb, organizátor poskytne cestujúcemu primerané zníženie ceny.

Cestujúci môže odmietnuť navrhnuté náhradné riešenia, len ak nie sú porovnateľné s tým, čo bolo dohodnuté v zmluve o balíku cestovných služieb, alebo ak je poskytnuté zníženie ceny nedostatočné.

…“

8 Článok 14 tejto smernice, nazvaný „Zníženie ceny a náhrada škody“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby mal cestujúci nárok na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, pokiaľ organizátor nepreukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať cestujúcemu.

2. Cestujúci je oprávnený získať od organizátora primeranú náhradu všetkých škôd, ktoré utrpel v dôsledku nesúladu so zmluvou. Náhrada sa poskytne bez zbytočného odkladu.

3. Cestujúci nemá nárok na náhradu škody, ak organizátor preukáže, že nesúlad so zmluvou:

a) možno pripísať cestujúcemu;

b) možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť; alebo

c) bol dôsledkom neodvrátiteľných a mimoriadnych okolností.

…“

9 Podľa článku 25 uvedenej smernice s názvom „Sankcie“:

„Členské štáty ustanovia pravidlá týkajúce sa sankcií uplatniteľných v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice a prijmú všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie ich vykonávania. Ustanovené sankcie musia byť účinné, primerané a odradzujúce.“

Poľské právo

10 Ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (zákon o turistických podujatiach a súvisiacich turistických službách) z 24. novembra 2017 (Dz. U. z roku 2017, položka 2361), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o cestovných službách“), v článku 4 stanovuje:

„…

(15) ‚Neodvrátiteľnými a mimoriadnymi okolnosťami‘ sa rozumejú situácie, ktoré zmluvná strana, ktorá sa na takéto situácie odvoláva, nemôže ovplyvniť, a ktorých dôsledkom nemôže zabrániť, ani keby prijala všetky primerané opatrenia.

(16) ‚Nesúladom so zmluvou‘ sa rozumie neposkytnutie alebo neprimerané poskytnutie cestovných služieb zahrnutých do balíka cestovných služieb.

…“

11 Článok 50 tohto zákona uvádza:

„1. Cestujúci má nárok na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, pokiaľ k tomuto nesúladu nedošlo výlučne v dôsledku konania alebo opomenutia cestujúceho.

2. Cestujúci má nárok na náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel v dôsledku nesúladu so zmluvou. Organizátor cestovných služieb poskytne náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy bez zbytočného odkladu.

3. Cestujúci nemá nárok na náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ak organizátor cestovných služieb preukáže, že:

(1) nesúlad so zmluvou možno pripísať pochybeniu cestujúceho;

(2) nesúlad so zmluvou možno pripísať pochybeniu tretej strany, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a nebolo možné nesúlad predvídať ani odvrátiť;

(3) nesúlad so zmluvou bol dôsledkom neodvrátiteľných a mimoriadnych okolností.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 Dňa 27. júla 2022 žalobcovia vo veci samej uzavreli so žalovanou vo veci samej zmluvu o zájazde a pobyte „*all inclusive*“ v päťhviezdičkovom hoteli v Albánsku na obdobie od 1. septembra do 8. septembra 2023, za cenu 8 696 poľských zlotých (PLN) (približne 2 048 eur).

13 V prvý deň tohto pobytu žalobcov vo veci samej zobudil hluk z demolačných prác na dvoch bazénoch tohto hotela. Tieto demolačné práce trvali od prvého do štvrtého dňa pobytu v čase od 7:30 do 19:30 hod. Boli nariadené albánskymi orgánmi a vykonávali sa za prítomnosti rôznych médií a polície. Po dokončení prác boli zbúrané tieto dva bazény, prímorská promenáda, dláždené nábrežie s prístupom do mora a prímorská infraštruktúra.

14 Počas toho istého pobytu žalobcovia vo veci samej museli čakať v dlhých radoch na stravu a boli nútení prísť na začiatku uvedeného časového úseku, pretože sa podával len malý počet jedál. Okrem toho občerstvenie, ktoré malo byť podávané o 17:00, bolo zrušené.

15 Počas posledných troch dní dotknutého pobytu sa navyše začali práce na prístavbe piateho poschodia predmetného hotela. Stavebný materiál potrebný na tieto práce bol prepravovaný výťahmi, ktoré používali aj hoteloví hostia.

16 Po tomto pobyte žalobcovia vo veci samej požadovali od žalovanej vo veci samej zaplatenie náhrady škody vo výške 22 696 PLN (približne 5 346 eur), čo zodpovedá sume 8 696 PLN (približne 2 048 eur) z titulu náhrady majetkovej škody, ktorá im vznikla z dôvodu zavineného neplnenia predmetnej zmluvy o balíku cestovných služieb žalovanou vo veci samej, a sume 14 000 PLN (približne 3 298 eur) z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla.

17 Žalovaná vo veci samej vzniesla proti tejto platbe námietku. Tvrdila, že vzhľadom na to, že predmetné demolačné práce boli dôsledkom rozhodnutia albánskych orgánov, ktorému sa musela podriadiť, nastali u nej neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré ju oslobodzujú od povinnosti nahradiť škodu, ktorá vznikla žalobcom vo veci samej. Okrem toho uviedla, že ako náhradu škody za nesúlad so zmluvou, spôsobený týmito demolačnými prácami, im ponúkla dovolenkový poukaz v hodnote 750 PLN (približne 165 eur).

18 Vnútroštátny súd, ktorému bol predložený tento spor, sa v prvom rade pýta na zlučiteľnosť článku 50 ods. 3 bodu 2 zákona o cestovných službách so smernicou 2015/2302, keďže toto ustanovenie stanovuje, že cestujúci nemá nárok na náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ak organizátor cestovných služieb preukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať pochybeniu tretej strany, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť.

19 Podľa tohto súdu článok 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 vylučuje náhradu škody cestujúceho zo strany dotknutého organizátora cestovných služieb, ak tento organizátor preukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v predmetnej zmluve o balíku cestovných služieb, a že tento nesúlad so zmluvou je nepredvídateľný alebo nevyhnutný, bez toho, aby táto cestovná kancelária musela preukázať pochybenie tejto tretej osoby. Povinnosť organizátora cestovných služieb preukázať pochybenie tretej osoby stanovená v § 50 ods. 3 bode 2 zákona o cestovných službách je v rozpore s úplnou harmonizáciou, ktorú vykonala smernica 2015/2302, ako je stanovené v jej článku 4, a ktorá je potvrdená historickým výkladom vyplývajúcim z článku 8 smernice Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných

služieb (Ú. v. ES L 158, 1990, s. 59; Mim. vyd. 13/010, s. 132), ktorá bola zrušená smernicou 2015/2302. Podmienka pochybenia vyžaduje tak objektívne preskúmanie, teda posúdenie protiprávnosti konania, ako aj subjektívne preskúmanie, teda posúdenie správania pôvodcu konania, bez toho, aby to smernica 2015/2302 stanovovala.

20 V druhom rade vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná vo veci samej poskytla žalobcom vo veci samej služby stanovené v predmetnej zmluve o balíku cestovných služieb len veľmi čiastočne, uvedený súd sa pýta, či podľa článku 14 ods. 1 smernice 2015/2302 možno vyhovieť návrhu týchto žalobcov na refundáciu celej ceny, ktorú zaplatili žalovanej vo veci samej za svoj balík cestovných služieb.

21 V tejto súvislosti poznamenáva, že pojem „primerané zníženie ceny“ z lexikálneho hľadiska zahŕňa i maximálne zníženie, a teda toto znenie umožňuje refundáciu celej ceny zaplatenej cestujúcimi. Takéto maximálne zníženie je odôvodnené, ak sa predpokladá, že dotknutý organizátor cestovných služieb poskytol službu, ktorá bola bezcenná.

22 Podľa vnútroštátneho súdu by toto maximálne zníženie mohlo byť odôvodnené aj v prípade, keď sa cestujúci stretnú so závažným nesúladom so zmluvou. Tento prístup podporuje aj odôvodnenie 3 smernice 2015/2302, z ktorého vyplýva, že cieľom tejto smernice je prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa. Vzhľadom na tento cieľ by úroveň nesúladu so zmluvou, ktorá by mala za následok, že služba poskytovaná dotknutým organizátorom cestovných služieb nemala hodnotu, mala zodpovedať závažnému nesúladu so zmluvou.

23 Tento súd si však kladie otázku, či v prípade, že cestujúcim aj napriek závažnému nesúladu so zmluvou boli poskytnuté minimálne služby, je možné vyhovieť žiadosti týchto cestujúcich o refundáciu celej ceny, ktorú zaplatili, a to vzhľadom na ciele sledované normotvorcom Únie. Domnieva sa, že to tak musí byť.

24 V treťom rade sa uvedený súd domnieva, že vzhľadom na rastúci a medializovaný konflikt medzi albánskymi orgánmi a vlastníkom hotela, o ktorý ide vo veci samej, by žalovaná vo veci samej mohla byť ako podnikateľ zodpovedná za to, že tento konflikt nepredvídala.

25 V tejto súvislosti sa pýta, či právo na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, ako aj právo na primeranú náhradu všetkých škôd, ktoré cestujúci utrpel v dôsledku nesúladu so zmluvou, uvedené v článku 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302, majú za cieľ len obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi dotknutými stranami v prípade nesúladu so zmluvou, alebo či tieto práva majú aj sankčný a odradzujúci prvok, a to s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa.

26 Ak by podľa vnútroštátneho súdu bolo konštatované, že prijatím smernice 2015/2302 chcel normotvorca Únie tiež odradiť cestovné kancelárie od tolerovania nesúladu so zmluvou, skutočnosť, že spotrebitelia využili určité služby, nebráni refundácii celej sumy, ktorú zaplatili. Od cestovných kancelárii by totiž bolo možné vyžadovať, aby vykonávali analýzu trhu s cestovnými službami a overovali existenciu konkrétnych rizík spôsobujúcich nesúlad so zmluvou. Právo na primerané zníženie ceny by tak viedlo k úplnej ochrane spotrebiteľov, keďže pre prípad, že by táto analýza nebola vykonaná správne, by boli stanovené sankcie.

27 Vo štvrtom a poslednom rade sa tento súd pýta, či akt verejnej moci môže spadať pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle článku 3 bodu 12 smernice 2015/2302. V tejto súvislosti uvádza, že takýto akt je mimo kontroly jeho adresáta v tom zmysle, že tento adresát je

voči orgánu verejnej moci vo vzťahu podriadenosti. Domnieva sa však, že správne konanie vedúce k prijatiu takéhoto aktu je založené na právnych normách, trvá určitý čas a umožňuje adresátovi tohto aktu zúčastniť sa na ňom. Okrem toho tento adresát má možnosť podať proti uvedenému aktu žalobu. Navyše poznamenáva, že normotvorca Únie v odôvodnení 31 smernice 2015/2302 spresňuje pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“. Tie môžu okrem iného zahŕňať vojnu, iné vážne bezpečnostné problémy, akými sú terorizmus, prepuknutie vážnej choroby v cestovnej destinácii, prírodné katastrofy, ako napríklad záplavy alebo zemetrasenia, alebo poveternostné podmienky, ktoré znemožňujú bezpečne cestovať do destinácie tak, ako bolo dohodnuté v zmluve o balíku cestovných služieb. Tento výpočet neumožňuje predpokladať, že akt verejnej moci, akým je rozhodnutie nariaďujúce zničenie časti turistickej infraštruktúry, je neodvrátiteľnou a mimoriadnou okolnosťou.

28 Za týchto okolností Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Okresný súd Rešov, Poľsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 14 ods. 3 písm. b) v spojení s článkom 4 smernice [2015/2302] vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu ustanovenia vnútroštátneho práva, akým je článok 50 ods. 3 bod 2 [zákona o cestovných službách] v rozsahu, v akom toto ustanovenie ukladá organizátorovi cestovných služieb povinnosť preukázať pochybenie v prípade existencie nesúladu so zmluvou, ktoré možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a tento nesúlad nebolo možné predvídať ani odvrátiť?

2. Má sa článok 14 ods. 1 smernice [2015/2302] vykladať v tom zmysle, že nebráni výkladu ustanovení vnútroštátneho práva, podľa ktorého primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, môže viesť k refundácii celej sumy, ktorú cestujúci zaplatili, a to z dôvodu závažného nesúladu so zmluvou, aj napriek tomu, že cestujúci čiastočne využili niektoré služby poskytované organizátorom?

3. Má sa článok 14 ods. 1 a 2 smernice [2015/2302] vykladať v tom zmysle, že nárok na zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, a právo na primeranú náhradu všetkých škôd, ktoré cestujúci utrpel v dôsledku nesúladu so zmluvou, sú spôsobilé len obnoviť zmluvnú rovnováhu strán alebo majú aj sankčný charakter, ktorý má organizátora odradiť od tolerovania nesúladu so zmluvou?

4. Má sa článok 3 bod 12 smernice [2015/2302] vykladať v tom zmysle, že akty orgánov verejnej moci, vrátane rozhodnutia predstaviteľa vlády o demolácii hotela, nepatria pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

29 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 v spojení s článkom 4 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré stanovuje, že ak je nesúlad balíka cestovných služieb so zmluvou pripísateľný tretej osobe, ktorá nie je spojená s poskytovaním týchto služieb, a nebolo

možné ho predvídať ani odvrátiť, na to, aby sa organizátor cestovných služieb mohol zbaviť svojej zodpovednosti voči cestujúcemu, musí preukázať, že tento nesúlad so zmluvou je spôsobený pochybením tejto tretej osoby.

30 Podľa článku 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 cestujúci nemá nárok na náhradu škody, ak organizátor preukáže, že nesúlad poskytnutých služieb so zmluvou možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť.

31 Vzhľadom na to, že v smernici 2015/2302 neexistuje definícia pojmu „možno pripísať“ uvedeného v tomto ustanovení a v tejto smernici zároveň neexistuje výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť význam týchto pojmov, treba ich vykladať autonómne s prihliadnutím na ich obvyklý význam v bežnom jazyku, súvislosti, v ktorých sa používajú, a cieľ sledovaný uvedenou smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. júna 2023, UFC – Que choisir a CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, bod 24, ako aj citovanú judikatúru, a z 30. apríla 2025, Galte, C-63/24, EU:C:2025:292, body 28 a 29, ako aj citovanú judikatúru).

32 Podľa obvyklého významu v bežnom jazyku slovné spojenie „možno pripísať“ osobe znamená, že skutok je výsledkom konania tejto osoby, pričom nevyhnutne neznamená, že toto konanie predstavuje porušenie povinnosti uloženej uvedenej osobe buď uplatniteľným vnútroštátnym právom, alebo zmluvnou podmienkou, ku ktorému došlo úmyselne alebo z nedbanlivosti. Slovné spojenie „možno pripísať tretej strane“ uvedené v článku 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 sa vzťahuje aj na prípad, keď by nesúlad cestovných služieb so zmluvou vyplýval z „pochybenia“ tejto tretej osoby. Má však širší význam a zahŕňa i prípad, keď je tento nesúlad spôsobený správaním uvedenej tretej osoby, ktoré nepredstavuje „pochybenie“.

33 Preto vzhľadom na obvyklý význam slovného spojenia „možno pripísať“ uvedeného v článku 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 treba konštatovať, že toto ustanovenie umožňuje organizátorovi cestovných služieb oslobodiť sa od svojej povinnosti náhrady škody voči cestujúcemu v prípade nesúladu poskytnutých služieb so zmluvou, ak preukáže, že tento nesúlad so zmluvou možno pripísať tretej osobe, bez toho, aby bolo potrebné preukázať, že uvedený nesúlad so zmluvou vyplýva z pochybenia, ktorého sa táto osoba dopustila.

34 Tento výklad je podporený súvislosťami, v ktorých je toto slovné spojenie použité. Články 13 a 14 smernice 2015/2302, ktoré sú súčasťou jej kapitoly IV, nazvanej „Poskytovanie balíka služieb“, totiž zavádzajú harmonizovaný režim zmluvnej zodpovednosti organizátorov cestovných služieb, ktorý sa vyznačuje objektívnou zodpovednosťou týchto organizátorov a zúženou definíciou prípadov, v ktorých sa jej títo organizátori môžu zbaviť [pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. januára 2023, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy), C-396/21, EU:C:2023:10, bod 25].

35 Konkrétne článok 13 tejto smernice, nazvaný „Zodpovednosť za poskytnutie balíka služieb“, v odseku 1 stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby zodpovednosť za poskytnutie cestovných služieb uvedených v zmluve o balíku cestovných služieb niesol organizátor cestovných služieb, a to bez ohľadu na to, či tieto služby poskytne on sám alebo iní poskytovatelia cestovných služieb. Odsek 3 tohto článku v tejto súvislosti spresňuje, že ak niektorá z uvedených služieb nie je poskytnutá v súlade so zmluvou, tento organizátor musí v zásade zaistiť nápravu, a v situáciách, keď nápravu nezaistí, má dotknutý cestujúci nárok na zníženie ceny, ako aj na náhradu škody v súlade s článkom 14 ods. 1 a 2 uvedenej smernice. Organizátor cestovných služieb je teda

v zásade zodpovedný v prípade neposkytnutia balíka cestovných služieb, a to bez ohľadu na existenciu prípadného pochybenia, ktorého sa pri poskytovaní týchto služieb dopustil on alebo jeho poskytovatelia služieb.

36 Hoci článok 14 ods. 2 smernice 2015/2302 stanovuje zásadu objektívnej zodpovednosti organizátora cestovných služieb za všetky škody, ktoré cestujúci utrpel v dôsledku nesúladu poskytnutých služieb so zmluvou, odsek 3 tohto článku umožňuje tomuto organizátorovi zbaviť sa zodpovednosti tým, že preukáže, že tento nesúlad so zmluvou patrí medzi jeden z troch prípadov, ktoré sú taxatívne vymenované v tomto odseku 3 písm. a) až c). Tieto tri prípady majú spoločné to, že nesúlad so zmluvou možno pripísať niekomu inému ako organizátorovi, teda samotnému cestujúcemu, tretej osobe, ktorá nie je účastníkom poskytovania cestovných služieb, alebo výnimočným okolnostiam. Uvedený odsek 3 písm. b) a c) stanovujú dodatočnú podmienku, podľa ktorej nesúlad so zmluvou, ktorý možno pripísať tretej osobe alebo výnimočným okolnostiam, musí byť neodvrátiteľnej povahy. Naproti tomu žiadny z uvedených troch prípadov sa netýka „pochybenia“.

37 Pokiaľ ide napokon o cieľ sledovaný smernicou 2015/2302, z jej článku 1 vyplýva, že tento cieľ spočíva najmä v prispievaní k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov. Výklad článku 14 ods. 3 písm. b) tejto smernice uvedený v bode 33 tohto rozsudku umožňuje zaručiť takúto úroveň ochrany spotrebiteľov, keďže organizátor cestovných služieb, ktorý sa chce podľa tohto ustanovenia zbaviť svojej zodpovednosti z dôvodu nesúladu predmetných cestovných služieb so zmluvou, musí preukázať nielen to, že tento nesúlad so zmluvou je spôsobený treťou osobou, ktorá nie je spojená s poskytovaním týchto cestovných služieb, ale aj to, že uvedený nesúlad so zmluvou nebolo možné predvídať ani odvrátiť. Cieľ zabezpečiť takúto úroveň ochrany spotrebiteľov, sledovaný uvedenou smernicou, teda nemôže sám osebe odôvodňovať, aby bol organizátor cestovných služieb povinný preukázať pochybenie tretej osoby na to, aby sa v prípade nesúladu so zmluvou mohol zbaviť svojej zodpovednosti voči dotknutému spotrebiteľovi.

38 Okrem toho, keďže článok 4 smernice 2015/2302 stanovuje, že pokiaľ nie je stanovené inak, členské štáty nesmú vo svojom vnútroštátnom práve ponechať v platnosti ani zaviesť viac alebo menej prísne ustanovenia, ktorých cieľom by bolo zabezpečiť odlišnú úroveň ochrany cestujúcich, než je tá, ktorá je stanovená v tejto smernici, a keďže táto smernica neobsahuje ustanovenie, ktoré by členským štátom umožňovalo zaviesť alebo zachovať ustanovenia, ktorých cieľom by bolo zabezpečiť odlišnú úroveň ochrany cestujúcich, než je tá, ktorá je stanovená v jej článku 14 ods. 3 písm. b), členské štáty nemôžu ponechať v platnosti alebo prijať ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého sú organizátori cestovných služieb oslobodení od svojej povinnosti náhrady škody v prípade nesúladu poskytnutých cestovných služieb so zmluvou, ktorý možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb, len ak títo organizátori preukážu, že nesúlad so zmluvou je spôsobený pochybením tejto tretej osoby a že nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť.

39 V dôsledku toho článok 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 bráni takému ustanoveniu vnútroštátneho práva, o aké ide vo veci samej, ktoré stanovuje, že cestujúci nemá nárok na žiadnu náhradu škody od dotknutého organizátora cestovných služieb v prípade nesúladu poskytnutých cestovných služieb so zmluvou, ktoré možno pripísať tretej osobe, ktorá nie je spojená s poskytovaním týchto služieb, len ak tento organizátor preukáže, že nesúlad so zmluvou je spôsobený pochybením tejto tretej osoby a že nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť.

40 Vnútroštátne súdy, ktoré uplatňujú vnútroštátne právo, sú však povinné vykladať ho v čo najväčšej miere s ohľadom na znenie a účel predmetnej smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a teda konať v súlade s článkom 288 tretím odsekom ZFEÚ (rozsudok z 11. júla 2024, Plamaro, C-196/23, EU:C:2024:596, bod 41, ako aj citovaná judikatúra).

41 Ako však vo svojich písomných pripomienkach uviedla Komisia, takýto konformný výklad by bol možný v prípade, ak by bol poľský pojem „pochybenie“ použitý v § 50 ods. 3 zákona o cestovných službách chápaný ako pojem, ktorý znamená „možno pripísať“ v zmysle uvedenom v bode 33 tohto rozsudku, čo prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu.

42 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302 v spojení s článkom 4 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré stanovuje, že ak nesúlad balíka cestovných služieb so zmluvou možno pripísať tretej osobe, ktorá nie je spojená s poskytovaním týchto služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť, na to, aby sa organizátor cestovných služieb mohol zbaviť svojej zodpovednosti voči cestujúcemu, musí preukázať, že tento nesúlad so zmluvou je spôsobený pochybením tejto tretej osoby.

O druhej otázke

43 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 14 ods. 1 smernice 2015/2302 vykladať v tom zmysle, že hoci cestujúci využil časť služieb poskytnutých organizátorom cestovných služieb, primerané zníženie ceny, na ktoré má tento cestujúci nárok v prípade nesúladu týchto služieb so zmluvou, môže predstavovať úplnú refundáciu ceny dotknutého balíka cestovných služieb, ak je tento nesúlad so zmluvou závažný.

44 Podľa článku 14 ods. 1 smernice 2015/2302 má cestujúci „nárok na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, pokiaľ organizátor nepreukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať cestujúcemu“.

45 Zníženie ceny uvedené v tomto ustanovení tak musí byť primerané celému obdobiu, počas ktorého k nesúladu so zmluvou dochádzalo. Okrem toho už bolo rozhodnuté, že posúdenie primeranosti tohto zníženia ceny sa musí, rovnako ako konštatovanie nesúladu so zmluvou, uskutočniť objektívne s prihliadnutím na záväzky organizátora podľa dohodnutej zmluvy o balíku cestovných služieb [rozsudok z 12. januára 2023, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy), C-396/21, EU:C:2023:10, bod 39].

46 Zo znenia článku 14 ods. 1 v spojení s článkom 3 bodom 13 smernice 2015/2302 totiž vyplýva, že povinnosť organizátora cestovných služieb poskytnúť takéto zníženie ceny sa posudzuje len vo vzťahu k cestovným službám zahrnutým v zmluve o balíku cestovných služieb, ktoré sú predmetom neposkytnutia alebo neprimeraného poskytnutia, pričom záväzky, ktoré dotknutému organizátorovi cestovných služieb vyplývajú z takejto zmluvy, nemožno vykladať reštriktívne, a zahŕňajú teda nielen záväzky, ktoré sú výslovne uvedené v tejto zmluve, ale aj záväzky, ktoré sú s ňou spojené a ktoré vyplývajú z účelu uvedenej zmluvy [pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. januára 2023, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy), C-396/21, EU:C:2023:10, body 37 a 38].

47 V dôsledku toho sa posúdenie primeranosti predmetného zníženia ceny musí zakladať na odhade hodnoty cestovných služieb zahrnutých v dotknutom balíku služieb, ktoré neboli poskytnuté alebo boli neprimerane poskytnuté, pričom sa zohľadní trvanie tohto neposkytnutia alebo tohto

neprimeraného poskytnutia a hodnota tohto balíka. Zníženie ceny uvedeného balíka musí zodpovedať hodnote cestovných služieb, ktoré nie sú v súlade so zmluvou [rozsudok z 12. januára 2023, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy), C-396/21, EU:C:2023:10, bod 39]. Čím závažnejšie je neposkytnutie alebo neprimerané poskytnutie, tým väčšie musí byť zníženie ceny, aby sa mohlo považovať za primerané.

48 Ak teda žiadne cestovné služby poskytnuté cestujúcemu nie sú v súlade so zmluvou a dotknutý organizátor cestovných služieb nepreukáže, že tento nesúlad so zmluvou možno pripísať cestujúcemu, tento cestujúci má nárok na refundáciu celej ceny dotknutého balíka služieb od organizátora podľa článku 14 ods. 1 smernice 2015/2302.

49 Okrem toho vzhľadom na cieľ smernice 2015/2302 prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov, ako je uvedený v článku 1 tejto smernice, cestujúci musí mať taktiež právo na úplnú refundáciu ceny dotknutého balíka služieb podľa článku 14 ods. 1 uvedenej smernice, ak aj napriek poskytnutiu určitých služieb je nesúlad poskytnutých služieb so zmluvou natoľko závažný, že tento balík služieb sa stáva bezpredmetným a pre cestujúceho je z toho dôvodu už irelevantný. Ak je totiž tento nesúlad so zmluvou takého rozsahu, že služby, ktoré boli poskytnuté, sa vzhľadom na účel tohto balíka služieb stali irelevantnými a bezcennými, uvedený nesúlad so zmluvou sa v skutočnosti rovná neposkytnutiu daného balíka služieb, ktoré podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia cestujúceho oprávňuje na získanie úplnej refundáciu ceny tohto balíka.

50 V prejednávanej veci teda prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na všetky okolnosti posúdil, či demolačné práce, stavebné práce a nedostatky v súvislosti s reštauračnými službami, o ktoré ide vo veci samej, mali za následok, že balík cestovných služieb žalobcov vo veci samej sa stal bezpredmetným, a teda sa pre nich stal objektívne irelevantným. Ak vnútroštátny súd dospeje k takémuto záveru, títo žalobcovia musia mať na základe vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou sa do poľského práva preberá článok 14 ods. 1 smernice 2015/2302, nárok na úplnú refundáciu ceny tohto balíka cestovných služieb zo strany žalovanej vo veci samej ako organizátora cestovných služieb.

51 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 14 ods. 1 smernice 2015/2302 sa má vykladať v tom zmysle, že hoci cestujúci využil časť služieb poskytnutých organizátorom cestovných služieb, primerané zníženie ceny, na ktoré má tento cestujúci nárok v prípade nesúladu týchto služieb so zmluvou, môže predstavovať úplnú refundáciu ceny dotknutého balíka cestovných služieb, ak je tento nesúlad so zmluvou natoľko závažný, že vzhľadom na svoj účel je už tento balík cestovných služieb pre cestujúceho objektívne irelevantný.

O tretej otázke

52 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302 vykladať v tom zmysle, že nárok na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie nesúladu so zmluvou a právo na náhradu všetkých škôd, ktoré cestujúci utrpeli v dôsledku nesúladu so zmluvou, ktoré sú stanovené v tomto ustanovení, majú za cieľ len obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi organizátormi cestovných služieb a cestujúcimi, a to s ohľadom na služby, ktoré organizátori skutočne poskytli, a cenu, ktorú cestujúci zaplatili, alebo či majú za cieľ taktiež sankcionovať uvedených organizátorov, aby ich odradili od tolerovania nesúladu so zmluvou.

53 Poľská vláda spochybňuje prípustnosť tejto otázky z dôvodu, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania dostatočne nevyplývajú dôvody, pre ktoré sa vnútroštátny súd pýta na cieľ uvedených práv.

54 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, zakotvenej v článku 267 ZFEÚ, prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí prevziať zodpovednosť za vydávané súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia na to, aby mohol vydať svoj rozsudok, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, ak sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie (rozsudok z 27. júna 2024, Gestore dei Servizi Energetici, C-148/23, EU:C:2024:555, bod 29 a citovaná judikatúra).

55 Z uvedeného vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor teda môže odmietnuť rozhodovať o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad právnej normy Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na poskytnutie užitočnej odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 27. júna 2024, Gestore dei Servizi Energetici, C-148/23, EU:C:2024:555, bod 30 a citovaná judikatúra).

56 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania pritom dostatočne vyplýva, že vnútroštátny súd sa pýta, či cieľom práv cestujúcich na primerané zníženie ceny a na náhradu škody, stanovených v článku 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302, je tiež sankcionovať a odradiť organizátorov cestovných služieb, a teda pri určovaní výšky takéhoto zníženia ceny a náhrady škody by mala byť zohľadnená aj skutočnosť, že ich cieľom je sankcionovať organizátorov. Tretia otázka je teda prípustná.

57 Pokiaľ ide o odpoveď na túto otázku, treba uviesť, že zo znenia článku 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302 vyplýva, že s výhradou výnimiek stanovených v týchto ustanoveniach musia členské štáty zabezpečiť, aby za akékoľvek obdobie nesúladu poskytnutých služieb so zmluvou a za všetky škody, ktoré cestujúci utrpeli v dôsledku tohto nesúladu so zmluvou, mali cestujúci nárok na primerané zníženie ceny a na primeranú náhradu škody od organizátorov cestovných služieb. Tým, že toto ustanovenie priznáva cestujúcim uvedené práva, umožňuje obnoviť zmluvnú rovnováhu existujúcu pri uzatváraní zmlúv o balíku cestovných služieb, keďže umožňuje jednak požadovať od organizátorov cestovných služieb, aby upravili cenu tak, aby zodpovedala skutočne poskytnutým službám, a jednak získať od nich náhradu škody, ktorú dotknutí cestujúci utrpeli v dôsledku nesúladu poskytnutých služieb so zmluvou.

58 Naproti tomu ani znenie článku 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302, ani kontext, do ktorého toto ustanovenie patrí, neumožňujú konštatovať, že priznanie práv cestujúcim, stanovených v tomto ustanovení, má taktiež za cieľ umožniť sankcionovať organizátorov cestovných služieb v prípade nesúladu so zmluvou. Ani uvedené ustanovenie, ani článok 13 tejto smernice, ktorý stanovuje harmonizovaný režim zmluvnej zodpovednosti týchto organizátorov, nestanovujú možnosť uložiť im povinnosť zaplatiť sankčnú náhradu škody. Článok 25 smernice 2015/2302, ktorý stanovuje, že členské štáty ustanovia pravidlá týkajúce sa sankcií uplatniteľných v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice, potvrdzuje, že cieľom priznania týchto práv cestujúcim nie je umožniť sankcionovanie organizátorov.

59 Okrem toho cieľ smernice 2015/2302, ktorým je prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov, nemôže sám osebe odôvodniť výklad článku 14 ods. 1 a 2 tejto smernice, podľa ktorého je cieľom tohto ustanovenia taktiež sankcionovať organizátorov cestovných služieb. Takáto úroveň ochrany je totiž uvedenou smernicou dosiahnutá už tým, že cestujúcim priznáva uvedené práva s cieľom obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi cestujúcimi a organizátormi, v dôsledku nesúladu poskytovaných služieb so zmluvou.

60 Z uvedených dôvodov treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302 sa má vykladať v tom zmysle, že nárok na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, a právo na náhradu všetkých škôd, ktoré cestujúci utrpeli v dôsledku nesúladu so zmluvou, stanovené v tomto ustanovení, majú za cieľ obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi organizátormi cestovných služieb a cestujúcimi, a nie sankcionovať týchto organizátorov.

O štvrtej otázke

61 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 bod 12 smernice 2015/2302 vykladať v tom zmysle, že situácie vyplývajúce z aktov verejnej moci, ako je demolácia infraštruktúry cestovného ruchu v rámci výkonu rozhodnutia orgánu verejnej moci, nepatria pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle tohto ustanovenia.

62 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že článok 3 ods. 12 smernice 2015/2302 definuje pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ ako „situácie, ktoré zmluvná strana, ktorá sa na takéto situácie odvoláva, nemôže ovplyvniť, a ktorých dôsledkom nemôže zabrániť, ani keby prijala všetky primerané opatrenia“.

63 Odôvodnenie 31 tejto smernice opisuje rozsah tohto pojmu, pričom sa v ňom uvádza, že tieto okolnosti „môžu zahŕňať napríklad vojnu, iné vážne bezpečnostné problémy, akými sú terorizmus, významné riziká pre ľudské zdravie, ako sú napríklad prepuknutie vážnej choroby v cestovnej destinácii, prírodné katastrofy, ako napríklad záplavy alebo zemetrasenia, alebo poveternostné podmienky, ktoré znemožňujú bezpečne cestovať do destinácie tak, ako bolo dohodnuté v zmluve o balíku cestovných služieb“.

64 Okrem toho Súdny dvor už rozhodol, že pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ sa podobá pojmu „vyššia moc“ v zmysle neobvyklých a nepredvídateľných udalostí nezávislých od toho, kto sa na vyššiu moc odvoláva, a ktorých dôsledkom nebolo možné zabrániť ani napriek všetkej vynaloženej starostlivosti. Napriek neexistencii akéhokoľvek odkazu na vyššiu moc v smernici 2015/2302, Súdny dvor konštatoval, že pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ konkretizuje pojem „vyššia moc“ a predstavuje jeho vyčerpávajúce uplatnenie v rámci tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júna 2023, UFC – Que choisir a CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, body 54 a 56, ako aj citovanú judikatúru).

65 Súdny dvor tiež rozhodol, že pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne“ uvedený v článku 3 bode 12 smernice 2015/2302 sa týka len situácií, ktoré boli nepredvídateľné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. februára 2024, Tez Tour, C-299/22, EU:C:2024:181, bod 74).

66 Z toho vyplýva, že situácie vyplývajúce z aktov verejnej moci môžu patriť pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle článku 3 bodu 12 smernice 2015/2302 len vtedy, ak sa vymykajú kontrole strany, ktorá sa na ne odvoláva, a majú dôsledky, ktorým by sa nedalo zabrániť, ani keby prijala všetky primerané opatrenia, čo znamená, že tieto okolnosti nesúvisia s tým, kto sa na ne odvoláva, a sú nepredvídateľné.

67 Prijímanie aktov verejnej moci sa však vo všeobecnosti riadi tak procesnými, ako aj hmotnoprávnymi pravidlami, ktoré zaručujú najmä to, že tieto akty sa prijímajú transparentným spôsobom po zvážení rôznych záujmov. Vykonaniu uvedených aktov navyše vo všeobecnosti predchádza určité zverejnenie. Situácie vyplývajúce z prijatia takýchto aktov teda vo všeobecnosti nie sú nepredvídateľné.

68 V prejednávanej veci sa žalovaná vo veci samej domnieva, že predmetné demolačné práce sú dôsledkom aktu orgánu verejnej moci, ktorému sa musela podriadiť, takže nesúlad so zmluvou, ktorý vyplýva z tohto aktu, zodpovedá neodvrátiteľnej a mimoriadnej okolnosti, ktorá ju oslobodzuje od povinnosti nahradiť škodu vo vzťahu k žalobcom vo veci samej.

69 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 14 ods. 3 písm. c) smernice 2015/2302 cestujúci nemá nárok na náhradu škody, ak organizátor preukáže, že nesúlad so zmluvou bol dôsledkom neodvrátiteľných a mimoriadnych okolností.

70 Vnútroštátnemu súdu preto prináleží posúdiť, či v prejednávanej veci zbúranie infraštruktúry v rámci výkonu rozhodnutia albánskych orgánov, o ktoré ide vo veci samej, vyvolalo situáciu, ktorá sa vymykala kontrole dotknutého organizátora cestovných služieb a ktorá mala dôsledky, ktorým sa nedalo zabrániť, ani keby prijal všetky primerané opatrenia. V tejto súvislosti prináleží vnútroštátnemu súdu, aby určil, či pred prijatím tohto rozhodnutia bol tento organizátor alebo prevádzkovateľ predmetnej turistickej infraštruktúry informovaný o konaní, ktoré viedlo k prijatiu uvedeného rozhodnutia, alebo či sa tohto konania dokonca zúčastnil, alebo či tieto osoby boli informované o obsahu toho istého rozhodnutia pred jeho vykonaním. Takáto informácia alebo účasť tohto prevádzkovateľa je dostatočná, keďže podľa článku 13 ods. 1 smernice 2015/2302 môže byť uvedený organizátor zodpovedný za akýkoľvek nesúlad so zmluvou spôsobený jeho poskytovateľmi cestovných služieb (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2021, Kuoni Travel, C-578/19, EU:C:2021:213, bod 35).

71 V prípade takejto účasti alebo takejto informácie nemožno demoláciu predmetnej infraštruktúry považovať za nepredvídateľnú. Nesúlad poskytnutých služieb so zmluvou z dôvodu takejto demolácie sa nemôže považovať za situáciu, ktorá sa vymyká kontrole dotknutého organizátora cestovných služieb a ktorej dôsledkom sa nedalo zabrániť, ani keby prijal všetky primerané opatrenia. Ak sú totiž tento organizátor alebo jeho poskytovateľ služieb o takomto rozhodnutí informovaní a uvedený organizátor má k dispozícii dostatočnú lehotu na to, aby mohol s náležitou starostlivosťou ponúknuť dotknutému cestujúcemu iné vhodné služby v súlade s článkom 13 ods. 5 smernice 2015/2302 pred výkonom tohto rozhodnutia, nie je možné dospieť k záveru, že uvedený organizátor nemohol zabrániť dôsledkom vyplývajúcim z tohto rozhodnutia. Za takýchto okolností by takáto demolácia nemohla patriť pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle článku 14 ods. 3 písm. c) smernice 2015/2302.

72 Predvídateľná povaha demolácie predmetnej infraštruktúry na základe výkonu rozhodnutia albánskych orgánov by prípadne tiež vylučovala, aby sa dotknutý organizátor cestovných služieb mohol zbaviť svojej povinnosti poskytnúť žalobcom vo veci samej náhradu škody na základe článku 14 ods. 3 písm. b) smernice 2015/2302, ktorý stanovuje, že cestujúci nemá nárok na

náhradu škody, ak organizátor preukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať tretej strane, ktorá nie je spojená s poskytovaním cestovných služieb zahrnutých v zmluve o balíku cestovných služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť.

73 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 3 bod 12 smernice 2015/2302 sa má vykladať v tom zmysle, že situácie vyplývajúce z prijatia aktov verejnej moci, ako je demolácia infraštruktúry cestovného ruchu v rámci výkonu rozhodnutia orgánu verejnej moci, nepatria pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle tohto ustanovenia, ak boli tieto akty prijaté v nadväznosti na konanie, v ktorom bolo dotknutým osobám, akými sú dotknutý organizátor cestovných služieb alebo jeho prípadní poskytovatelia cestovných služieb, umožnené oboznámiť sa s týmito aktmi v dostatočnom predstihu pred ich vykonaním.

O trovách

74 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

1. **Článok 14 ods. 3 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS, v spojení s článkom 4 tejto smernice**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré stanovuje, že ak nesúlad balíka cestovných služieb so zmluvou možno pripísať tretej osobe, ktorá nie je spojená s poskytovaním týchto služieb, a nebolo možné ho predvídať ani odvrátiť, na to, aby sa organizátor cestovných služieb mohol zbaviť svojej zodpovednosti voči cestujúcemu, musí preukázať, že tento nesúlad so zmluvou je spôsobený pochybením tejto tretej osoby.

2. **Článok 14 ods. 1 smernice 2015/2302**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   hoci cestujúci využil časť služieb poskytnutých organizátorom cestovných služieb, primerané zníženie ceny, na ktoré má tento cestujúci nárok v prípade nesúladu týchto služieb so zmluvou, môže predstavovať úplnú refundáciu ceny dotknutého balíka cestovných služieb, ak je tento nesúlad natoľko závažný, že vzhľadom na svoj účel je už tento balík cestovných služieb pre cestujúceho objektívne irelevantný.

3. **Článok 14 ods. 1 a 2 smernice 2015/2302**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nárok na primerané zníženie ceny za akékoľvek obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, a právo na náhradu všetkých škôd, ktoré cestujúci utrpeli v dôsledku nesúladu so zmluvou, stanovené v tomto ustanovení, majú za cieľ obnoviť zmluvnú rovnováhu medzi organizátormi cestovných služieb a cestujúcimi, a nie sankcionovať týchto organizátorov.

4. Článok 3 bod 12 smernice 2015/2302

sa má vykladať v tom zmysle, že:

situácie vyplývajúce z prijatia aktov verejnej moci, ako je demolácia infraštruktúry cestovného ruchu v rámci výkonu rozhodnutia orgánu verejnej moci, nepatria pod pojem „neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti“ v zmysle tohto ustanovenia, ak boli tieto akty prijaté v nadväznosti na konanie, v ktorom bolo dotknutým osobám, akými sú dotknutý organizátor cestovných služieb alebo jeho prípadní poskytovatelia cestovných služieb, umožnené oboznámiť sa s týmito aktmi v dostatočnom predstihu pred ich vykonaním.

Podpisy